

Madame Butterfly.

Pärast Verditi oli Giacomo Puccini kabelelamatult Itaalia tähtsaim helilooja. Ta pärines väga muusikalisest perekonnast Luuccas, kus juba ta vana-vanaisa tegeles kirikumuusikajuhna. Sündinud 22. juunil 1858. a., sai ta oma esimese muusikaõpetuse Milano konservatooriumis Bazzini ja Ponchelli õpilasena. Ta esimesed ooperid „Le Villi“ (1884) ja „Edgar“ (1889) ei pääsenud üle Itaalia piiride, küll aga äratas ta „Mannon Lescauri“ (1893) juba laialdasemat tähelepanu. Ta hilisemad teosed tõstsid Puccini nime kaasegsete heliloojate esiritta. Nendel õtse veellev ja mõnikord ekssootilinegi meloodilika ja harmoonika ühes värviküllase orkestratsiooniaga on põhjuseks, milks „Boheemi“, „Tosca“ ja „Madame Butterfly“ kuuluvad kõige sagedamini mängitava ooperite hulka.

„Madame Butterfly“ ei saavutanud suurt edu aga mitte oma esik-esietendusel. Nimelt 17. veebruaril 1904. a. Milano Scalas vilistati ta välja ja ka arvustus, välja arvatud tuntuud Giovannini Pozza, tegi tükki armutult maha.

Mildest oli siis tingitud, et väga austatud ja armastatud Puccini viiel kuulma pidi, kui ta esimese vaatuse lõpus eesriide ette ilmus? Arvustuse ja teatavate ringkondade väited, teine vaatus olevat liiga pikk — see kestis nimelt üle pooteise tunni, kuna ooper oli tülise 2-vaatuseline — ja et tenoril peale I. vaastust midagi laulda pole, ei pea vist palika, sest meelevaldused Puccini vastu algasid juba, nagu üteldud, I vaatuse lõpus, kus publikul need asioidud veel teada poidud. Nii näib, et skandaal oli Puccini vastaste poolt arranzeeritud.

Puccini, kes oli „Madame Butterfly“ edus kaljukindel, võtab oma kirjastaja Ricordi nõusolekul tükki teatrilt tagasi, kuid peab tasuma teatrile kulud 20.000 liiri suuruses.

Siis tõmbub ta oma villasse Torre del Lago'sse ja töötab ooperi timber: jaotab 2-se vaatuse orkestri vahemänguga ikahaks, kirjutab tenorile 3. vaatusesse juurde valu- ja viisriikka laulu ja teeb veel mõned väikesed muudatused. 28. mail samal aastal on uus esi-etendus Teatro Grandes, Brescias, mille edu on hõlgasv ja mis on püsinud tänapäevani.

Puccini kindlustas n. n. „verismilie“, mis argielu kogu ta tõelikkuses ka muusikaliselt kujundada püüab, ooperis lõplikku edu ja tunnustuse Wagneri muusika-draama kõrvale.

Peale „Boheemi“, „Tosca“ ja „Madame Butterfly“ on „Estonia“ lavastuste kaudu eesti publikule tuttavaks saanud ka Puccini „Titarelaps läänest“ ja „Turandot“.

Suur helimeister suri 1924. a. 66 a. vanuses.

Ooperi sisu.

Esimeene vaatus. Mäeküngas Nagasaki lähedal. Maja, rõdu, aed. Tagaplaanil inn ja sadam. Kaunis Cho-Cho-San, ka Butterfly (liblikaks) hüitud, on oma nooruse võluvusega võitnud ameerika meeväelasthandi Linkertoni. Kupleidaja Goro korraldab noorpaari puhmi. Oma sõbrale, Ameerika konsulile Sharplesile, annab Linkerton mõista, et ta väikese jaapanlannaga abieluub ainult ajutiseks, nagu see seal maal viisiks. Konsul hoiatab teda niisuguse kergemeelsuse eest. Aga väike „Liblikas“ otse jumalad oma Linkertoni ja astub tema pärast isegi ristiusku. „Liblika“ sõbrannade ja sugulaste osavõhul toimub laulatus. Siis ilmub aga Butterfly onu, kes on kuulnud, et Cho-Cho-San oma isade usust on taganenud. Täis viha neab ta tema ära ja lahkeb siis ühes teiste jaapanlastega pulmamajast. Butterfly jääb Linkertoniga ja leiab lohutust oma noores õnes.

Teine vaatus. Butterfly majas. Kolm aastat on möödunud. Varsti pärast laulatust pidi Linkerton tagasi Ameerikasse sõitma ega ole enesest enam mingit teadet annud. Küll on ta Sharplessi palunud Butterfly maja tüüri maksta, kuid siiski kannatab Butterfly kibedat puudust. Ainsaks lohutuseks on talle poeg, tema ja Linkertoni laps. Asjata püüab Goro teda kupleidada naiseks rikkale võrurile Yamadorile, asjata katsub konsul talle ettevaatlikult mõista anda, et Linkerton talle kadunud on — väike Butterfly usub kaljukindlalt oma armsamasse ja ootab kannatlikult. Ja kui siis reidile ilmub ameerika sõjalaev „Abraham Lincoln“, millel teenib Linkerton, siis hõiskab Butterfly, olles kindel, et mees tuleb tagasi oma naise ja lapse juure. Ta ehb oma tuba lõhnavate lilledega, ehb ka ennast, jaseb teenijal Suzukil tuua lapse ja jääb ootama kallima tulekut.

Kolmas vaatus. Sama dekoratsioon. Butterfly on asiata oodanud kogu öö. Aga ta loodab siiski veel. Lõppeks saab uni last võimust. Sharpless tuleb Linkertoniga. Neilt kuulab Suzuki, et Linkerton Ameerikas on abielulunud. Ta naine Kate on tal kaases. Uus noorik on valmis last enda juure võtma ja nagu oma last käsvatama. Kui Linkerton kuulab, et Butterfly nende abielu on võtnud päris tõsiseilt ja talle truuks jäänud, ei julge ta õnnetu naise silme ette astuda. Suzuki seletab oma perenaisele asjaloo. Butterfly näeb Kateri, kuulab, kes ta on. Kuulab ka, et Linkerton tahab lapse ära viia. Ta on isand ja käskija, laps on tema, ta võib ta võtta, kuid tulgu ja viigu ta ise. Üksinda jäädes paljastab ta aukartliku värinaga noa, millega kunagi mikado käsnul ta isa endal on elu võtnud. Noa tenal seisavad sõnad: „Ausalt sureb see, kes ausalt elada ei suuda“. Järgneab liigitav jumalagaajutt lapsega, ja silmapilgul, mli Linkerton tuleb, võtab vaene hüüjatu endal elu.